

Розумова відсталість і спадковість

- Природжена розумова відсталість вперше була описана і розділена по мірі порушення розвитку в кінці XVIII — початку XIX століття. Термін «олігофренія» для позначення всієї групи вродженого і набутого в ранньому дитинстві недоумства запропонував наприкінці XIX століття німецький психіатр Еміль. Крепеліна.

Поняття

- Розумова відсталість або олігофренія — це група різних причин виникнення і проявів, — станів, загальною ознакою яких є наявність вродженого або набутого в ранньому дитинстві (до 3 років) загального недорозвинення психіки з перевагою інтелектуальної недостатності.

Причини виникнення

- Поділяються на спадкові (головним чином вроджені порушення обміну речовин, які викликають зміни з боку головного мозку)
- Обумовлені зовнішніми впливами, які діють на плід, що розвивається через організм матері під час вагітності або ушкоджують мозок дитини віком до трьох років.

- До таких ураження відносять важкі хронічні захворювання матері, шкідливі звички (куріння, зловживання алкоголем і наркотиками), родові травми, токсикоз другої половини вагітності, затяжні пологи, порушення циркуляції крові в судинах пуповини, неправильне будова плаценти, слабкість пологової діяльності, травми головного мозку дитини і перенесені ним нейроінфекції і т.д.

Зміни, які відбуваються в головному мозку під впливом різних факторів, можуть бути однаковими: вони залежать від того, на якому терміні вагітності (або після пологів) відбулося вплив на головний мозок.

Прояви

- недорозвинення при олігофренії має тотальний характер і стосується не тільки інтелектуальної діяльності, але і психіки в цілому;
- при загальному тотальному ураженні на перший план виступає недостатність вищих форм пізнавальної діяльності — абстрактного (відверненого) мислення.

- До року психічне недорозвинення виражається у недостатньої рухової активності, уповільнення становлення зору і слуху, більш пізньому появі пожвавлення при вигляді близьких людей, в'ялості, сонливості.
- На 2-3 році інтелектуальна недостатність проявляється в особливостях поведінки та ігрової діяльності дитини. Діти повільно оволодівають навичками самообслуговування, не виявляють інтересу до навколишніх предметів, ігри їх відрізняються простим маніпулюванням, нерозумінням вимог гри.

- У дошкільному віці продовжують виявлятися відсутність спонукань до інтелектуальних ігор та підвищений інтерес до рухливим, нецілеспрямованим іграм. В емоційній сфері такі діти рідко проявляють співчуття і прихильності до друзів, родичів, домашніх тварин і т.д.
- У шкільному віці на перший план все більше виступають інтелектуальні розлади, які проявляються в різних сферах діяльності, ГОЛОВНИМ ЧИНОМ В НАВЧАННІ.

Дітям, що страждають олігофренією, властиві уповільнення і неміцність процесів запам'ятовування, порушення розвитку мови, емоційне недорозвинення.

Ступені психічного недорозвинення при олігофренії

- Дебільність — легкий ступінь психічного недорозвинення (IQ = 50-70). При хорошій увазі і хорошій механічній пам'яті діти здатні до навчання за спеціальною програмою, опановують певні трудові навички і можуть проявляти деяку самостійність. З роками розумова відсталість стає менш помітною. У таких дітей можлива повна соціальна адаптація з освоєнням нескладних професій.

- Імбіцильність — середній і виражений ступінь розумової відсталості (IQ = 20-50). Мислення імбіцилів, слаборозвинуте. Абстрактні поняття для них недоступні, запас відомостей обмежений вузьким колом побутових питань. Відзначається різке недорозвинення уваги і пам'яті, мова нерозвинена, бідний запас слів. Діти легко дають неадекватні реакції, стаючи часом злісними та агресивними.
- Ідіотія — сама глибока розумова відсталість (IQ менше 20), при якій майже повністю не розвиваються мислення і мова. Такі діти мляві, малорухливі або, навпаки, неспокійні і легко збудливі.

Лікування розумової відсталості

- Вилікувати розумову відсталість неможливо, але можна злегка поліпшити функціонування головного мозку. Із цією метою призначаються такі препарати, як ноотропи (вони поліпшують постачання головного мозку киснем), що поліпшують кровопостачання головного мозку, вітаміни і мінеральні речовини, що активізують обмінні процеси і т.д.
- Велике значення в реабілітації таких дітей має педагогічна робота, яка будується з урахуванням особливостей захворювання.
- З метою профілактики розумової відсталості проводиться медико-генетичне консультування подружніх пар, в процесі якого виявляються спадкові захворювання, що сприяють народженню дитини з олігофренією.